

«Қариси бор уйнинг париси бор» танловига

Бахорнинг илк кунларида Денов «АТР» телевидениеси муҳарририятига ташриф буюрган кекса онахонининг ҳаёт йўли, турмуш чарахаларни барча ижодкорларни қизиқтириб кўйди. Момонинг юриш-турши, гапга чечанилиги, бардамлиги, панду-насихатларни ибрат бўларни даражада эди.

— Бугун мен учун қўшалоқ байрам, — дедилар ўшанда момо ўзларини танишириб бўлгач. — Баҳтимдан ўргилий. 8 марта куни туғриланман. Бугун роҳла-роса 105 ёшга тўйдим. Бир гурух нашиблар билан телевизорга тушгани көлудвик.

Ҳамасблардан кимдир фотоапаратини тўғрилади, боша бориши қоғоздан туғди, оператор видеокамера ушлади...

— Болаларим, шошилиброк турибман. «Барлос»га борсанлар бафроҳа гаплашамиш, — деди момо.

Кечкурун ҳамасблар билан Дашибод ширкат ҳуҷалигидаги Барлос қишлоғига бордик.

...Кенг ҳояли гавзум. Хона-донда мезбону-мехмонлар кўп. Тўрт хонали уйда фарзандлар, келин-куёвлар, набиралар, че-варалар, эвралар, кўни-кўшини-лар жамулжам. Бирлари қўйиб башкаси табаррук ёшли момони кўшалоқ байрам билан кутлашмоқда. Пири-бадвлат онахон гуллар, совга-саломлар оғушида...

— Келгларингиз учун раҳмат, болаларим, — дедилар момо дуога кўл очиб. — Илонҳим ёшларга умр, қариларга имон, беморларга шифо берсин, юртдаги омонлик бўлсин...

— Узок умр кўришининг сирни нимада момо?

— Аввало тани-сихатлик, тинчлик, хотиржамлик, тўкин-сочинлик бўлса инсон узок яшайди. Жисмоний меҳнат, вактида дам олиши, тўғри овқатланиш, тоза ҳаво... Шунингдек, сут, қатик турли кўқатларни кўпроқ истеъмол килиш даркор.

Лекин, хайдингин китобларда эмас, пешонада битилган конун-коидалари ҳам боркин. Үндадан қочиб кутилиб бўлмас. Якин кишининг йўқотиши, турмуш ташвишларни ҳам узок умр кўришига завол етказади.

— Бегубор ёшлик, ўсмирлик ва балофат кезларингиздан ҳам галири беरсангиз...

— Ўшанда ҳам шўх-шаддод кизалоқ эдим. Тўғрисини айтсан, ўғил болаларни хос хислатларим кўпроқ бўлган. Отлар-отар қўй, пода, уйор-уйор отларни ўзим эгларидан. 16 ёшимда турмушга бериши. Рахматлиларни (исми Эши эди) баракали инсон бўлиб, тиниб-тиничасди. Дурдагор, сувчи, пахтакор, бўғон, чўпон... Хуллас, кирк ҳунарни ҳам удалаб кетаверади. Илиги тўқ, палаги тоза, ҳалол, меҳнаткаш инсонга бойликинг ўзи энавераркан. Чорвамиз минг бошдан ошиб кетди, десангиз. Кенг яйлов, белоён кир-адириларда моллар ўз-ўзидан кўпайиб кетаверади. Ҳаш-паши, дегунча уч-

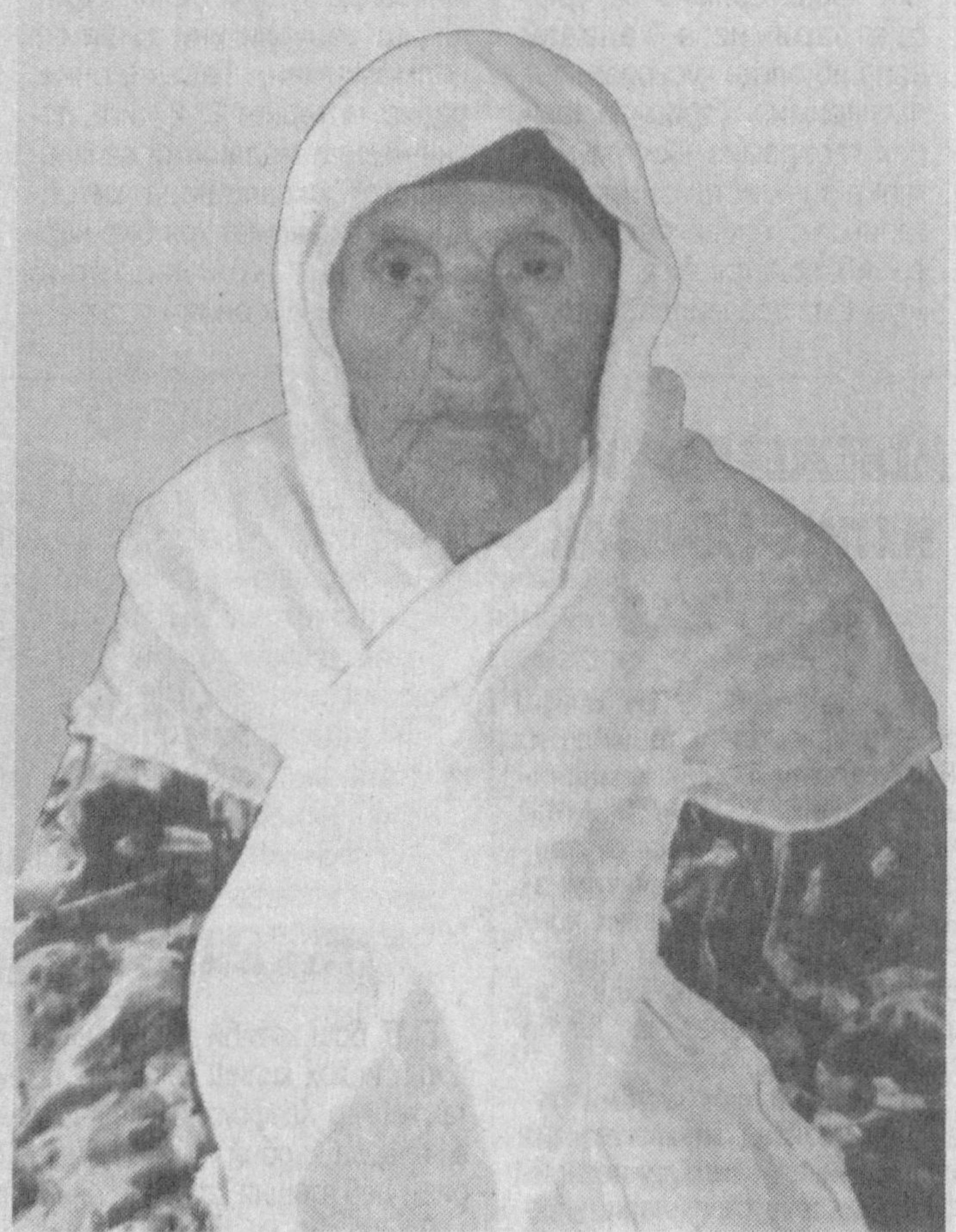
киз, бир ўғиллик бўлдим. Молхолга қараиман, рўзгор юмузлари, фарзандлар тарбияси...

Хаётимиз Боботоддек мустаҳкам, асалдек ширин эди.

...Хуморой момо кўзларига ёш опди. Узоқ ўйландилар. Наримда ёшё оғуши у кишини ўтган асринг 30-йилларига етаклагандек эди.

— ... 36-йилиди, ё 37-йил-

«БАРЛОС»ЛИК БАРДАМ БУВИ

Хуморой Эшова табаррук 105 ёшга тўлди. У кишининг фарзандлари — Бўрийбобо 83, Қизлари Норбиби момо 71 ёшда

нинг кузими, турмуш ўртоғим оламдан ўтди. Шундай қилиб, кўрк ёшга етмасдан тул қордим.

— Яна турмуш курмадингизми?

— Қайдам! Кўп жойдан сочинлар келди. Рози бўлмади. Чунки, ўша йиллари очни, қаҳатчилик эмасми, барчинани фикри-зикри корва, бойлигимизда эди. Одам ўзидан, рўзгоридан баҳтири бўлса, ўтай ота ёни она на даркор? Фарзандларни бирлаштириб, мунгли кўз билан бўқасини, дедим, ҳам ота, ҳам она бўлдим.

— Момо, қайта турмуш курмаси. Балки шунинг учун ўзига яшагандирсиз? — хази-ломуз савол беради даврада гиллардан бирини.

— (Онахон ҳандон отиб ку-дилар). Йўқ, ўндан бўймаса кетарек, болам? Пешонага ёзилга-

ни шу экан. Яратганга шукронлик кептириб, умргузаронлик килашпам...

— Бугунги даврада беш авлод вакили жамулжам экан...

— Бу киши ўғим — Бўрийб. Якинда 83 ёшга кирди. Норбиби кизим 71 да. Невара, чевара, эвралар, тўғрисини айтсан, кўпининг отиниям (исмини) билмайман. Хай... деб

деганим-деган! (момо яна кулдилар) Болам, бу гапларим хазил. Барак топгуллар мени олтиндай асрасида, топган-тупганларидан илинишади. Бир коса овқатми, тандир номни...

— Онамизнинг гаплари биз учун конун, — субҳат кўшилди 83 ёши Бўрийб ота. — Сулоламизнинг, оиласизнинг шоҳи ҳам, вазирни ҳам онамиз.

— Ўн икки нафар фарзандим бор, — изоҳ берди Норбиби момо. — Ёшим — 71 да. Онам акам ёки бошқа набиралари-нинг ўйларига кетсалар, хона-доминим хувиллаб ғоландек бўлади. «Саёҳат»ни хуш курдилар. Бир хафта «Барлос»да бўлсалар, ўн кун Узунда...

— Зериккан кезларингиз ҳам бўладими — яна изоланамиз Хуморой момога?

— Инсон бойлика тўйиши мумкин. Амал ўтканини. Аммо, ҳеч ким меҳр, дийдордан конмаган. Одам тафтини одам оларкан. Қанча кўп меҳмон келса, шунча енгил бўлман...

— Пархез қилиб турасизми?

— Мен «пархез-мархезни» билмайман. Ошми, гўштми, қайнатма-қомти... барни кетаверади. 104 ўйчагча рўзга тудим. Бу гал қарасам узулман...

— Ҳар бир оиласига ўзига хос ташвиши бўлади. Келишовчилик, ўрни келса турли можара...

— Шакирламаган қозон-то-вок бўлмаганидек, жанжалсиз ўй ҳам ўйк. Энди... тўғрисини айтсан бўлбіл туради. Лекин бир дам ўтгач, барни изига тудади...

— Огриб қолган кезларингиз ҳам бўлганими?

— Ҳа бўлган. Раҳматли чолим оламдан ўтган йилини бир ҳафта кетиб колудом. Шу-шу касалини оёқ устида ўтказиб юбораман.

— Ҳаёт кувонч ва ташвишлардан яралган, дейишади.

— Инсон барига чидар экан. Турмуш ўртоги эрта кетди — сабр қилдим. Иккя гулдек кизим оламдан ўтди — кўргулик, дедим. Онилмаган гуна — эварамни қаро ерга кўйидик. Ўлмаган кўрвэрар экан...

— Юз ёш — бир аср ортда колди. Иккичи минг йилликнинг бешинчи йилидаги ниятиларингиз, орзулар...

— Мехмонжонлар, мен ўнай шоирона сўзларни билмайман. Гаплининг даганлини айтаман-кўйман. Кани, дуга кўнгиллар-чи: Илоҳим юртимиз тинч, осмонимиз мусаффа, дастурхонимиз тўкин бўлсин. Кариларга имон, ўшпарга умр берсин. Ҳалкимиз тўқ, элизим фаровон бўлсин. Подиҳоимиз эсон юрсин...

— Кўриб қолмайсизми?

— Иби, бу нима деганингиз болам? Ҳозирим гайзантайман! Зериксан ҳорлини супурдайман, кўни-кўшини йўқлайман...

— Бурноғи йили унта тиши чиқуди. Якинда очни, қаҳатчилик эмасми, барчинани фикри-зикри корва, бойлигимизда эди. Одам ўзидан, рўзгоридан баҳтири бўлса, ўтай ота ёни она на даркор? Фарзандларни бирлаштириб, мунгли кўз билан бўқасини, дедим, ҳам ота, ҳам она бўлдим.

— Момо, қайта турмуш курмаси. Балки шунинг учун ўзига яшагандирсиз? — хази-ломуз савол беради даврада гиллардан бирини.

— Тўй-мъяраларга ҳам бори турасизми?

— Албатта. Улов юборишса бас...

— Ҳориб қолмайсизми?

— Иби, бу нима деганингиз болам? Ҳозирим гайзантайман! Зериксан ҳорлини супурдайман, кўни-кўшини йўқлайман...

— Бурноғи йили унта тиши чиқуди. Мине киши сув чиайди...

— Бирни кессанг, ўнни эк...

— Бирни сочсанг ерга, Мини беради элга...

— Гаҳ, десам барни кўлимга...

— ... Ҳориб қолмайсизми?

— ... Ҳориб